

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Den Swenske PATRIOTEN.

No. X.

- - - Stult verum fugiunt & falsa sequuntur;
At tu, si qua tui cura est tibi, nec retrahas te
A nostris monitis

M. Palingenius.

Mickil och Eskil hafwa lagt in en Protest emot min Boktryckare; de skylla honom före, at han förderfwat deras språk; än om jag då skulle klaga öfwer hwart tryckfel? Böswelwa wet huru de ha lärdt advocera; jag har alltid tyckt at deras tabl passat sig bättre til Krogen, än Domstolen; Eskil will änteligen ha **W**intermete och **M**unsnygar; och Mickil critiserar starkt på **D**ägela och **pl**anneten, **Pl**anetan och **D**ägela skal det beta. Ja, ja; hwad Mickil angör, så är det intet at narras med honom; han är rätt en half-Latinisk Dräng, som wäl har sedt en **C**orrectur-Strut mer än en gång. Nu kan man se, säger han, hur nödige store **C**ritici och **B**ok-Förbättrare äro i **W**erlden; mina ord äro bara tryckta en gång, och har ändå så många fel; hwad will man då wenta när editio **XII**. eller med 2 å 3 **X** och novissima står framföre? **B**oktryckar = **G**uden **A**pollonius (**A**pollo) förbarne sig der öfwer! Man får dageligen höra mer och mera ondt; det wore bättre skrifwa **L**atin, ty jag tror fullt och fast, at där intet finnes så många **L**atiniska tryckfel på

K

Trycke =

Tryckerierne, efter man wet of heta deti språket in-
gen ting. Men det är rätt; då skulle Patrioten strax
blifwa lärdd; ty lika som ingen ting kan wara lärddt och
Societet-Måfigt som skrifwes på Swenska, så kan ingen
Latin wara olärd; man will intet hoppas på barbariska
tider, at man begynner gïdra gemena Swenskan till
lärddt Språk = = Så bort at raisonnerar Mickil;
men hans meningar komma intet alla öfwerens med de
Lärda och Företahls-Srifware. Jag låter dem dras;
der kan bli en lång Controvers af, som Patrioten intet
har lust wara med uti; ty han är rädd för Controver-
sier och Processer, som förnäma Hus för långa Böner;
Men, med alt det: i arket quæstionis (med Herr Julags-
makares lof) log jag och lög, nu wil jag twert om
gråta och säga sant, om det går an.

Jag wet intet om gråt och sanning efter nyaste mo-
det på Menskliga Naturen är så anständig, som löje och
lögn; dock wassa de sig bägge tämligen wäl ihop. San-
ning är ingen konst at säga så, som det är en benig konst
at kunna säga wäl; men ej ser man ofta sanningen
komma fram utur leende minnar och torra ögon; Mine
Läsare lära och måstendets föga stöta om några Reglor
i den saken. Sanningen och gråten är ändå plågsam nog
för en som intet wet lefwa i Werlden. Wid Domstols-
lar och Biktstohlar brukar man nämna sanningen med
ett ganska bedröfligt och tårefullt ord, som heter be-
känna. Stackare den, som fått den olyckan at han
ko nmer så långt! Och tänck, om wi alla skulle säga san-
ningen, så skulle wi ock alla bekänna, och då wet man
wil hwad der på följer; heta Werlden har förskurit sig,
at hata och i det yttersta förfölja både bekänna och den
som melerar sig der med.

Men

Men wi wilje taga Sanningen på en annan fot,
som den går och galler i Werlden. Nu wet man det at
tårar och gråt äro intet allenast en påföljd af Sanningen,
utan och likaledes vittnen och teki der til; der af
slutar en beleswad Menneſſia rätteligen, at alt det man
kan lämpa tårar til, bör kallas och gälla för ſanning;
fast än det ſkulle någon Ord-Ryttare komma critikeran-
des och wilja kalla ſadant ofta en förkladd lögn.

Jag will bewiſa bägge delarna: Ingen twiſſar på,
at de tårarna äro ganska upriktiga hwarmed den wäl-
bekante Herr Niugg beledſagar ſina nödwendiga utgifter
af gånge, och begrarer den knappa tiden. General Actæ-
on, när han mōnſtrar ſin ſtora Armée, fäller ſom den
andre Xerxes äſwen ſina modiga tårar; men hwem ne-
kar at han ju har ſtähl och alſwäre dermed? Jag har
ſedt en half gift Stockholms Decta förſäras och grata af
hiertat, när en Heroiſk Kalkon-Zupp anfällt hennes
blodröda gros de tours Sal. Si! ſå får man intet wä-
ga ſig utom dörren, förän man kommer i ſärlighet!
Pyramus höljer med jämn-wäta ögon ſina half förtwiſ-
lade kärleks-griller, ſom tro, at hela wår lyckſalighet
beſtår i förbudna Frukt; ſåſtän mängen annan med li-
ka ſwärmödiga åtbörder och bindande ord mår lika wäl
i grunden, medan han på ed och förſäkring dagligen dö-
r efter Rhetorican.

På deſa och dylika rön och förſarenheter grundar
wår beſtehenhet den maximen, at när intet annat hjäl-
per at bedraga Folk med, ſå mäfte man apa efter en grä-
tande; ſåſtän godmenter nylärning ofta i början applice-
rar tårarna ſå illa, ſom Barcojan ſina heders titlar.
Utur denna principen ſå betårar nu Lucia ſin flor-rika
ſorg wid en Måns begrafning, den hiertat länge lett at
i hoppet, ſedan den ryktbara ordinaire H = = = mafa-

ren på = = = fick fasta på hennes hierta. Och hvem
skulle tro, at Lucidas mente afsware med sin hwita näs-
duk, om han intet grinande solade honom med glädje-
tårar öfwer sin frihet och sitt rika arf? Weriden har på
en kort tid wackert tagit til i denna nyttiga konsten, så
at man ock helgat en ansenlig del deraf åt kyrkior och
andakts stunder; det är intet nog af at Albina parlar
med Gud som en wihltalig böddräng med en Blåt-dra-
gande Bonde, utan hon ropar och skriar åt honom med full
hals at hela qwarteret må ha gagu af hennes andakt; och
plöjer tåre-ränder i ansiktet på klöpet när någon kom-
mer; Afwen som hon måst hwar afton brukar Winsten
åt sina strumpar, at strump-stickerkan må se huru stitigt
och gudligen hon legat på knä om dagen. Men der emot
törs intet Monk. Caporr se i Bibeln på hela året, af
fruktan at han må bli surögd; och den syndaren har lif-
wähl ätit Christen mat i 30. år, säger Albina.

Men all sanning kommer intet an på tårar; man
brukar håldre andra medel, så länge man kan. Ty
det är t. e. gammalt och fastställt, at allt det är oemot-
sägjeligen sant som de wäldigaste och fläste tro i ett land
eller wilja tros skal; de behöfwa ändå intet gråta
därpå.

Således är ock det sant, som en respondens för-
swarar i en Catheder, ty han har Præses bakom sig,
som håller honom ryggen fri, och opponens måste
nödvändigt liuga för rummets och ämbetets skull.

De nye Philosophi afwen så, äro bedragare och
kättare äminstone många år bortåt, efter deras menin-
gar gementligen ha lång wäg och måste gådra många out-
swey förän de hinna hit och blifwa huswarma hos oss.

Widare är det sant, hwad en Bräst säger i Bonds-
Bröllopp och en Domare ibland sin råtttrådiga Nämnd, ty
den ena har Kragen och Klofaren, men den andre Lings-
Klubban och Profossen på sin sida.

Det som Moder Elin säger är sant i hennes hus; ty
Mannen dörs wid hemfredens förlust, intet twifla der-
på.

Pålianderus talar sant, ty hans choral-röst distin-
gueras med så widlöfftiga Commata och Pauser at en
wigmunter Sag-Diktare kunde förtälja en Tome af
Cleopatra emellan hwart ord.

Herr Gap wet alltid citera ett tiog näbige munnar
och gyllen-belådrade Cabinetter till vittnes, dersöre
kan han intet liuga.

Bullerbas är en sannings Man, efter han som en
honnet Cavaller, wet swärja ditt på hwart ord; han
litter på at det går sent med Processen förrän hans hwi-
ta vittnen blifwa förhörde, och tar så många flera till,
at det må gå des längre ut.

En annan kan promovera, en annan tractera, den
tredie flattera, den fjerde coujona, den femte badine-
ra, den siette ha'ancera, den siunde illadera, den otton-
de courtifera och så bortåt, så långt du hinnet räknä och
dermed tala de sant all ihopa. Eder tienare Herrar
Samwets och Sannings Män.

Men tänck, om hwar talte sant af hiertat, så be-
höfde wi hwarcken konliga färar eller andra gren at blif-
wa trodde; då skulle Patrioten stå sin bras: Men den
tröttsamma Domar-Blågan Libellander, som med män-
ga konster, mycken tillrustning och wigtiga ord skrifer

en hel Sexterns intet på några timar, Skulle med alla
sina getiker må hertans illa.

Ware huru det will, så kan jag intet komma mig
före, at kalla en utspökad Lögn annat, än rent ut LÖGN,
fast än hon wore Sanningen aldrig så lik, fast än hon
äkte på aldrig så många förghylta och storlåtiga ord, fast
än hon wore omgifwen med aldrig så många höga för-
säkringar och dyra förpliktelser, fast än hon hade aldrig
så myndige ryggsstöd och fast än hon flöte i aldrig så kon-
stiga tårar. Men det will goda ögon till urskillningen.

Här doger intet ett dyrt galanteri ifrån Francrike,
och refer på hvilka man varit snid-blind, förutan Co-
moedier, Fruentimmers-sällskap och andra divertisse-
ments; denna adla förmågan ärfwes intet af Fadren
och suges intet in med Moders-Milken. Här hielper
intet Hustruns Banco-Capitaler, Förnåma Patroner,
diupfintiga Stats-ben, esprit och tunge förstånd med
flera slika inbillade promotions-meriter; utan fordras
stadighet i sinne, mognad i förstånd, skarpsinnighet i om-
döme, aktsamhet i ransakande, arbetsamhet och flit i
allt, men öfwer hufwud en ren kärlek och oomstötelig
dygd. Ach! om Sverige hade många slka Män, så
skulle = = = dock; Gud beware dem wi hafwe redan!
Men jag wil intet plåga mina Läsare i dag längre med
ett så olustigt ämne och gammelmödiga föreställningar;
Jag ser redan huru mine krusige Wänner, mitt eget
folck, de adle Spritthöcker dusintahls runcka på axlen,
som en blesserad Soldat emot elakt wäder, slå op nå-
san, skaka på Peruquen i hwar enda rad = = år ni någ-
de med at jag sluter då gode Herrar?

Men, min Correspondent til wisses, skal jag lif-
wähl

wåhl sätta hit ett bref, som jag fick för några weker
sedan

Min Herr Patriot.

Jmmelycke veritable Portrait sändes honom tilhanda, med mitt namn under; skulle det wara til nöjes, så försäkrar jag om flera, efter på den orten jag lefwor ingen brist är på löstiga originaler. Adieu.

Herr Sielf, våra tiders Narcissus, en Mors-gris och midel-kalfwer, af en tåmlig nedrig ått, u en ganska giåsande och förnäm blod, han upwarte i seltstråld och blef en nåsvis fleper, under det, at ingen mer förundrade sig öfwer elden och qw:ckheten i det alludugliga ämnet än hans ensaldiga Förälldrar, som tyckte sig redan i sin ädla lifs-frukt wara adlade för efterwerlden. På hans långa resa til Frankrike led ingen mer än Fadrens pung och wan ingen mindre än Fädernes-Landet, som nödgades taga emot den hemkommande wråtkingen. Om Frankiska Moder, Baler, och Comædier war han til pricka underättad, och så accurat i sina rechercher, at han öf förde hem några tiog Wisor ifrån Pont neuf; Det han igenom wagns-fönstren, medan han i sin prackt rullade på gatorne fram och tillbaka, råkat få se, är enda frukten af resan. Jmedfertid har hans Fransöiska upförande och ansenliga atf-staffet honom Credit och meri, promotion och tienst, fast än hon mera hedrar och bielper honom än han henne. Ogonen är wättnige och inbilke; han har phlegmatiska kinben, rak hals; täblig wimmaga och Cavailers gång på Alt-Frankiska ben och fötter. Denna så sköna skavnad besveglar han i åtfylliga rum 30. gånger och der öfwer om dagen. Han Cirklar sin mun, gång och åtbörder, han försöker sina behagliga Caprioler och wändningar,

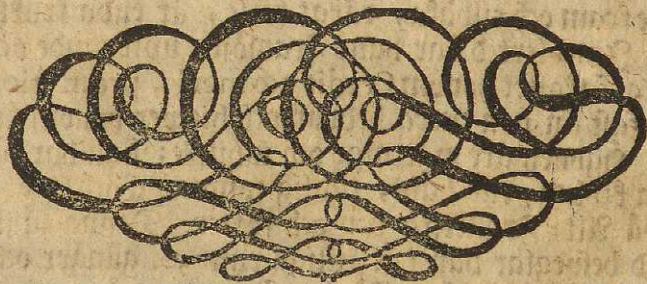

gar, med en outsäjelig förnåjelse. Ingen Skönhet tror
han kunna stå emot de kärleks-retningar som beklåda hans
person. Sitt taht spåder och interfolierar han med
begrundningar om sina behagligheters värkan hos de
närvarande; Sin trunlande röst modulerar han med
en förnäm tremulation, och väntar wid hwart ord se
förundrande tilbedningar. Stor och Commendeursk
där han är rådande; rådd och krypande för alla som haf-
wa at säkta öfwer honom.

Enwis i sin lögn och dårskap, och misunnar alla
beröm jämte sig; girig och bedrågelig; men särdeles för-
näm i sin skönhet, merit, förstånd och widsträckt lär-
dom. Gier aldrig tapt för stähl och raisoner, utan
för råddhoga och affikter. Han prångar med boktitlar,
och skarfwär för öfrigt til, hwad honom lyfter och ttenar.
Hans förnämste Lof-ord är, at hwarcken förstånd och
slughet eller förnåga och mod, svarar emot hans onska
och omäteliga inbillningar &c.

Ad vivum delineavit

Brynte Pinsel
Pictor.

SEDERHOLM,

Tryckt hos FRANTZ PHIL. PAULSSON. År 1735.

